

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ @ ਕਾਕੂ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

(ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1307/2019)

04 ਮਈ, 2022

[ਉਦੇ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ ਅਤੇ ਵਿਨੀਤ ਸਰਨ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਦੰਡਾਵਲੀ ਸੰਘਤਾ ਜਾਬਤਾ, 1860: ਧਾਰਾਵਾਂ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ ਧਾਰਾ 120 ਬੀ ਅਤੇ 364- ਕਤਲ ਅਤੇ ਅਗਵਾ-ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਕਤਲ-ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ ਧਾਰਾ 120 ਬੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 364 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ। – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ- ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ-ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਲੜੀ ਪੂਰੀ, ਠੇਸ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ-ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ-ਮਨੋਰਥ, ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਕਾਲ ਵੇਰਵੇ, ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ-ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਕੁਚਨ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ-ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ

ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ- ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿਰਫ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ-ਸਬੂਤ

ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872: ਧਾਰਾ 65 ਬੀ(4)- ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਬੂਤ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ-ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ- ਆਯੋਜਿਤ: ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। 65 ਬੀ (4) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਸਬੂਤ - ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਕਾਰੀ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ- ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

589

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2022] 4 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਵਾਚਿਆ: 1.1 ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਸੰਪੂਰਨ, ਠੋਸ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਕੇਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਕਾਰੀ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ। ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 10] [598-E, F-G]

1.2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ-A2 ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਏ 2 ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੀ ਗਈ ਥਿਊਰੀ, ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਸਮੱਗਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਲ ਵੇਰਵੇ, ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ A2 ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ A1 ਅਤੇ A2 ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਫੋਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਲ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।[ਪੈਰਾ 11] [599-D-E]

1.3 ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ A2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਕਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਮਨੋਰਥ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੌਜੂਦਾ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ A1 ਅਤੇ A2 ਨੇ ਕਾਲ ਉੱਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਜੋ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ A1 ਅਤੇ A2 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਕਥਿਤ ਨੇੜਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਸਿੱਟਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਜਾਂ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਭਾਵਨਾ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ A2 ਦਾ ਕੰਮ A1 ਨੂੰ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣ" ਦੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ A2 ਖੁਦ A1 ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਏ 1 ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਨੇੜਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਅਤੇ A1 ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਲ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਨੁਮਾਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਥਿਤ ਨੇੜਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ A2 ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਲਾਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਜੋ A2 ਦੇ ਮੋਹ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਤੇ ਏ 1 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਨੇੜਤਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 13] [600-C-H]

1.4 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੰਗ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ A2 ਅਤੇ A3 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 6 ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 7 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ A2 ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ A2 ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ

ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਨਿਰਣਾਇਕ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।[ਪੈਰਾ 15] [601-ਸੀ-ਡੀ, ਈ-ਐੱਫ]

1.5 ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਨੂੰ A2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇੱਕ ਮਨੋਰਥ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਜੋ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 17] [602-ਈ]

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2022] 4 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

1.6 ਵਾਧੂ-ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਬਾਲਨਾਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਇਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 13 ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ "ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ" ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੀਡਬਲਯੂ 13 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ A2 ਅਤੇ ਏ 3 ਦੇ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। A2 ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਦਾ ਆਖਰੀ ਟੁਕੜਾ A2 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਸਕੂਲ ਬੈਗ ਦੀ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, A2 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ, ਇਹ ਵੀ ਉਹੀ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤਤਾ ਤੋਂ

ਪੀੜਤ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ A2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 6, ਪੀਡਬਲਯੂ 5, ਪੀਡਬਲਯੂ 9 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 12 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ A2 ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਖਾਸਕਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ A2 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।[ਪੈਰੇ 18,19] [602-F-H; 603-G]

1.7 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ (4) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 21] [605-ਸੀ-ਡੀ]

ਅਨਵਰ ਪੀ. ਵੀ. ਬਨਾਮ ਪੀ. ਕੇ. ਬਸ਼ੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2014) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 473:[2014] 11 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 399; ਸ਼ਫੀ ਮੁਹੰਮਦ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ(2018) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 801; ਅਰਜੁਨ ਪੰਡਿਤਰਾਓ ਖੇਟਕਰ ਬਨਾਮ ਕੈਲਾਸ਼ ਕੁਸ਼ਨਰਾਵ ਗੋਰੰਤਿਆਲ (2020) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ.1 – ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1.8 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ A2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੋਰਥ , ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੀ ਗਈ ਥਿਊਰੀ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਤਿਪਾਈ ਰੁਖ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਨਿਰਣਾਇਕ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ A2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ

ਇਹ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 364 ਤਹਿਤ A2 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, A2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ A1 ਅਤੇ A3 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 22,23] [605-D-F]

ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1977 ਐਸ. ਸੀ. 1063; ਏਰਾਡੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ. ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਰਾਜਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1956 ਐਸ. ਸੀ. 316; ਈਅਰਭਦਰੱਪਾ @ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣੱਪਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1983 ਐਸ. ਸੀ. 446:[1983] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 552; ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਖਬਾਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1985 ਐਸ. ਸੀ. 1224; ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ @ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1987 ਐਸ. ਸੀ. 350; ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਚੈਟਰਜੀ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਪੀ. ਰਾਜ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1989 ਐਸ. ਸੀ. 1890; ਭਗਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1954 ਐਸ. ਸੀ. 621; ਸੀ. ਚੰਗਾ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਏ. ਪੀ. ਰਾਜ(1996) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 193:[1996] 3 ਸਪਲੀ.ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 479; ਅਨਵਰ ਪੀ. ਵੀ. ਬਨਾਮ ਪੀ. ਕੇ. ਬਸ਼ੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2014) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 473:[2014] 11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 399; ਸ਼ਫੀ ਮੁਹੰਮਦ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2018) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 801; ਅਰਜੁਨ ਪੰਡਿਤਰਾਓ ਖੇਟਕਰ ਬਨਾਮ ਕੈਲਾਸ਼ ਕੁਸ਼ਨਰਾਵ ਗੋਰੰਤਿਆਲ (2020) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1 – ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1977 ਐਸ. ਸੀ. 1063	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1956 ਐਸ. ਸੀ. 316	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
[1983] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 552	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1985 ਐਸ. ਸੀ. 1224	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
ਏ. ਆਈ. ਆਰ 1987 ਐਸ. ਸੀ. 350	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10

ਏ. ਆਈ. ਆਰ 1989 ਐਸ. ਸੀ. 1890	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1954 ਐਸ. ਸੀ 621	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
[1996] 3 ਸਪਲੀ.ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 479	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
[2014] 11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 399	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 20
(2018) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 801	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 20
(2020) 7 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 20

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2022] 4 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1307/2019.

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 861-DB/2010 ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 22.02.2011 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1308-1311/2019

ਭਾਰਤ ਭੂਸ਼ਣ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਗੋਗੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੰਦਾਕਿਨੀ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਿਮਾ ਮੰਡਲਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਰੀਨ ਖਜੂਰੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਕਾਂਸ਼ ਕੋਲ, ਬੀ. ਵੀ. ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਵਿਕਾਸ ਮਹਾਜਨ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਹਾਜਨ, ਵਿਨੋਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੁਰਾਧਾ ਮੁਤਾਤਕਰ, ਰਣਜੀਤ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਅਵਧ

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਚੇਤਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦਿਵੇਦੀ, ਸ਼ਿਵਾ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਦਿਤੀ ਚੋਪੜਾ, ਰਾਕੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਵਕੀਲ। ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਵਿਨੀਤ ਸਾਰਨ, ਜੱਜ

1. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਈ. ਡੀ. 1 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਅਮਨ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਓਮ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲ ਅਤੇ 6 ਸਾਲ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ; ਅਨੀਤਾ ਉਰਫ਼ ਆਰਤੀ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ) (A-1); ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਕਾਕੂ (A2) ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ (A-3)। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 120 ਬੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਚਹਿਚ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 364 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਰੁਪਏ 5,000/- ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।
2. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟੈਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
3. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 22/02/2011 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਅਨੀਤਾ ਉਰਫ਼ ਆਰਤੀ (A-1) ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ (A-3) ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਕਾਕੂ (A2) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ @ ਕਾਕੂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

[ਵਿਨੀਤ ਸਰਨ, ਜੇ.]

4. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 25.05.2010 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰੇ 2,3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

“2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 24.09.2009 ਉੱਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪੁੱਤਰ ਖੁਸ਼ਾਲ ਚੰਦ ਵਾਸੀ ਨਾਨਕ ਨਗਰੀ, ਮੋਗਾ ਨੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰ (ਐਸ. ਐਚ. ਓ.), ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਿਟੀ-1 ਮੋਗਾ ਨੂੰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਮਨ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਓਮ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲ ਅਤੇ 6 ਸਾਲ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ 24.09.2009 ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰ ਆਮ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਟਿਊਸ਼ਨ ਲਈ ਗਏ ਸਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਲਗਭਗ 6 ਵਜੇ ਟਿਊਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਸ ਦਿਨ ਉਹ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਉਸ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ (ਦੇਸ਼ੀ) ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੰਜੂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੰਜੂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੰਜੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 23 ਮਿਤੀ 24.09.2009 ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਐਸ. ਆਈ. ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੰਜੂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 364/506/120ਬੀ ਤਹਿਤ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਮਿਤੀ 25/09/2009 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣਾ ਮੋਗਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋਵਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ, ਮੋਗਾ ਤੋਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 303 ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ

ਨਾਨਕ ਨਗਰੀ ਮੋਗਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸ਼ਿਵ ਲਾਲ ਬਾਂਸਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਜੈ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਕਾਕੂ ਅਤੇ ਅਨੀਤਾ ਉਰਫ ਆਰਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ 27.09.2009 ਉੱਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ੀ ਸੰਜੂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਾਰੀ ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ੀ ਅਨੀਤਾ ਉਰਫ ਆਰਤੀ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2022] 4 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਕਾਕੂ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 302/364/506 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ (ਦੇਸ਼ੀ) ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੰਜੂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 173 Cr.P.C. ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਉੱਤੇ, ਦੇਸ਼ੀ ਅਨੀਤਾ ਉਰਫ ਆਰਤੀ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਕਾਕੂ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302/364/120-ਬੀ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ A2 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ 5) ਅਤੇ A1 ਦੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ A1 ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਪਾਗਲ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ A1 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ

ਕੇਸ਼ਿਸ਼ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ A1 ਯਾਨੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 10 (ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ) ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕਲੋਤਾ ਗਵਾਹ ਮੁਕਰ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, A2 ਅਤੇ A3 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੀ ਗਈ ਥਿਊਰੀ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 13 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ A2 ਅਤੇ A3 ਦੇ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

6. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ A2 ਭਾਵ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ:

“ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 12 ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ 27.09.2009 ਉੱਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ 9781956918 ਵਾਲਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਬੈਗ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੱਸੀ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਡੀ ਡਬਲਯੂ 1 ਨੂੰ A2 ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ 27.09.2009 ਉੱਤੇ PW12 ਦੁਆਰਾ A2 ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, DW1 ਦੇ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ। ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

- .
- .

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਦੇਸ਼ੀ ਅਨੀਤਾ'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ 27.09.2009 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ @ਕਾਕੂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

[ਵਿਨੀਤ ਸਰਨ, ਜੇ.]

ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ 9592851851 ਅਤੇ 9914505216 ਵਾਲਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਲ ਵੇਰਵੇ Ex.D41 ਤੋਂ Ex.D44 ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਗੇ ਕਿ A2 ਦੀ A1 ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਨੇੜਤਾ ਸੀ ਜੋ ਮੰਦਭਾਗੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ।

.

.

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸਤਰਾਸਾ ਮਨੋਰਥ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 10 ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੀ ਗਈ ਥਿਊਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੰਗ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 6 ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 7 ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੀ ਗਈ ਥਿਊਰੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੰਗ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 13 ਗਵਰਧਨ ਲਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ A2 ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

.

.

A2 ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। A1 ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਮੋਹ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਉਸ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਜਾਂ ਭਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ A2 ਦੁਆਰਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ A2 ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ 25/26 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਔਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਹ ਦੇ ਕਾਰਨ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਇੱਛਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਕੈਦ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੁਧਾਰ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਮਾਂ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ ਹੈ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2022] 4 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

20 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜ ਲਈ ਖਤਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।”

7. ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਕਾਕੂ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1307 @ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (CrI.) 9431/2011 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਅਪੀਲ/ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

8. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਇੱਥੇ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ A2 ਨੂੰ ਸਹੀ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਦਾ ਕੋਈ ਮਨੋਰਥ ਸੀ। ਇਹ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ ਕਿ A1 ਅਤੇ A2 ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਫੋਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਲ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਗੂੜਾ

ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਥੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੀ ਗਈ ਥਿਊਰੀ, ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਸਮੱਗਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਲ ਵੇਰਵੇ, PW5 ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚਣ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨਗੇ।

9. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

10. A2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਹਾਲਾਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਸੰਪੂਰਨ, ਠੋਸ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ [ਦੇਖੋ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਏ. ਆਈ. ਆਰ (1977 ਐੱਸ. ਸੀ. 1063); ਏਰਾਡੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ . ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਰਾਜ (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1956 ਐੱਸ. ਸੀ. 316); ਈਅਰਭਦਰੱਪਾ @ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣੱਪਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1983 ਐੱਸ. ਸੀ. 446); ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਵੀ. ਸੁਖਬਾਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ। (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1985 ਐੱਸ. ਸੀ. 1224); ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ @ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1987 ਐੱਸ. ਸੀ. 350); ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਚੈਟਰਜੀ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਪੀ. ਰਾਜ (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1989 ਐੱਸ. ਸੀ. 1890)] ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਕੇਸ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਕਾਰੀ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਭਗਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1954 ਐੱਸ. ਸੀ. 621) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਸੰਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ @ ਕਾਕੂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

[ਵਿਨੀਤ ਸਰਨ, ਜੇ.]

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਘਰ ਲਿਆਏ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ. ਚੌਗਾ ਰੈਂਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ.ਏ. ਪੀ. ਦਾ ਰਾਜ (1996) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 193, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:

“ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੈਟਲਡ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਗਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ]

11. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਤੇ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਯਾਨੀ A2 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ A2 ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੀ ਗਈ ਥਿਊਰੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਸਮੱਗਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਲ ਵੇਰਵੇ, ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ A2 ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ A1 ਅਤੇ A2 ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਫੋਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਲ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

12. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਏ1 ਅਤੇ A2 ਦੇ ਕਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੱਕੀ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ A2 ਅਤੇ A1 ਦੇ ਕਾਲ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਸਧਾਰਨ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਪਾਗਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ:

“ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਏ1 ਵੱਲ A2 ਦੇ ਅਸਧਾਰਣ ਖਿੱਚ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਖਰਕਾਰ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ A2 ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ A1 ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਰਹੇ ਸਨ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ]

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2022] 4 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਮਾਨ A2 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖੁਦ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ A1 ਅਤੇ A2 ਨੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੇੜਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਕਤਲ A1 ਅਤੇ A2 ਦਰਮਿਆਨ ਇਸ ਕਥਿਤ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੇੜਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

13. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ A2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਕਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਮਨੋਰਥ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ A1 ਅਤੇ A2 ਨੇ ਕਾਲ ਉੱਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਜੋ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ A1 ਅਤੇ A2 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਕਥਿਤ ਨੇੜਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਸਿੱਟਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਜਾਂ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ A2 ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ A1 ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ A2 ਦਾ ਕੰਮ A1 ਨੂੰ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ A2 ਖੁਦ A1 ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ A1 ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਨੇੜਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਅਤੇ A1 ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਲ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਨੁਮਾਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖਾਸਕਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਥਿਤ ਨੇੜਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ A2 ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਲਾਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਜੋ A2 ਦੇ ਮੋਹ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ,

ਜੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਤੇ A1 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਨੇੜਤਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ @ ਕਾਕੂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

[ਵਿਨੀਤ ਸਰਨ, ਜੇ.]

14. ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਸਟ ਸੀਨ ਥਿਊਰੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਉੱਤੇ A2 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਥਿਊਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ A1 ਤੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 10 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਲਾਸਟ ਸੀਨ ਥਿਊਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੰਗ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ A2 ਅਤੇ A3, A1 ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤਿੰਨੋਂ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਇਸ ਅੰਗ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ A1 ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪੀਡਬਲਯੂ 10 ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਸਕਰਣ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

15. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਲਾਸਟ ਸੀਨ ਥਿਊਰੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੰਗ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਦੇ ਸਬੂਤ ਰਾਹੀਂ A2 ਅਤੇ A3 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 6 (ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਪੀਡਬਲਯੂ 7 (ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ) ਦਾ ਖੇਤ ਨੈਕਰ ਹੈ ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ A2 ਅਤੇ A3 ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ

ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ A2 ਅਤੇ A3 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵੇਂ ਏ 2 ਅਤੇ A3 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ A2 ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ A2 ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਨਿਰਣਾਇਕ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

16. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਡਬਲਯੂ 6 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ A2 ਨੂੰ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ A2 ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਿਉਂ ਗਿਆ ਅਤੇ A2 ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਕਿਉਂ ਪੁੱਛੇ। ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਤਰਕ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਨਘੜਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ A2 ਅਤੇ A3 ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 27.09.2009 ਉੱਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਨੇ ਕਿਹਾ

ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਸਟਾਫ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ 25.09.2009 ਉੱਤੇ ਉੱਥੇ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਖੁਦ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ 27.09.2009 ਉੱਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਉਹ 25.09.2009 ਉੱਤੇ CIA ਸਟਾਫ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੀਆਈਏ ਸਟਾਫ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ A2 ਅਤੇ A1 ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਪਦਾਰਥਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਪੀ. ਏ. 6 ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ.7 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਤੀਜਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ'ਤੇ ਸੋਗ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਨੂੰ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਦੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਸੰਬੰਧ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ 5) ਨਾਲ ਕੋਈ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ'ਤੇ ਸੋਗ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵੀ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕਦੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਸਟਾਫ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ 2 ਘੰਟੇ ਉੱਥੇ ਰਹੇ ਭਾਵ ਉਹ ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚਲੇ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਸਟਾਫ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ।

17. ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਨੂੰ A2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇੱਕ ਮਨੋਰਥ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਜੋ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ।

18. ਗ਼ੈਰ-ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਬਾਲਨਾਮੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਇਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 13 ਗਵਰਧਨ ਲਾਲ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪੀਡਬਲਯੂ 13 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ A2 ਅਤੇ A3 ਦੇ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ।

19. A2 ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਦਾ ਆਖਰੀ ਟੁਕੜਾ A2 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਸਕੂਲ ਬੈਂਗ ਦੀ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, A2 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ, ਇਹ ਵੀ ਉਹੀ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ A2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਦੋ ਬੈਂਗ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜੋ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਨ।

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ @ ਕਾਕੂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

[ਵਿਨੀਤ ਸਰਨ, ਜੇ.]

ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਥੈਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ A2 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ A2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਇਹ ਸਬੂਤ ਵੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਤੋਂ

ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੰਦਭਾਗੀ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ "ਦੇ ਥੈਲੇ" ਦੇਖੇ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਦੇਵੇਂ ਬੈਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਯਾਨੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਖੁਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਭਾਵ ਕੱਪੜੇ, ਬੈਗ ਅਤੇ ਚੱਪਲ ਮੈਂਕੇ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ "ਥੈਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਸਰਤ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ, ਜਿਓਮੈਟਰੀ ਬਾਕਸ ਆਦਿ ਸਨ। ਮੈਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਥੈਲੇ ਖਰੀਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ 30.09.2009 ਉੱਤੇ ਬੈਗ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੇਵੇਂ ਬੈਗ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ A2 ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੈਗ ਕਿਵੇਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੰਗਤਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਪੀਡਬਲਯੂ 9 ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।" ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਬੈਗ A2 ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ 12) ਦਾ ਬਿਆਨ ਖੁਦ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਰੁਖ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 12 ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਇੱਕ ਅਮਨ ਕੁਮਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸਕੂਲ ਬੈਗ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਜਿਓਮੈਟਰੀ ਬਾਕਸ ਆਦਿ ਸਨ, ਮੈਂਕੇ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਗਿਆ।" ਦੂਜੇ ਬੈਗ ਬਾਰੇ, ਪੀਡਬਲਯੂ 12 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 29/9/2009 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ [A3] ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਬੈਗ ਨੂੰ ਰੱਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਝੋਨਾ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।" ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 6, ਪੀ ਡਬਲਯੂ 5, ਪੀ ਡਬਲਯੂ 9 ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 12 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ A2 ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਖਾਸਕਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ A2 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

20. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਕੀ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਲ ਰਿਕਾਰਡ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2022] 4 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਏ ਅਤੇ 65 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਬੂਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। *ਅਨਵਰ ਪੀ. ਵੀ. ਬਨਾਮ ਪੀ. ਕੇ. ਬਸ਼ੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ* [(2014) 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 473] ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ *ਸ਼ਫੀ ਮੁਹੰਮਦ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ* (2018) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 801 ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ *ਅਰਜੁਨ ਪੰਡਿਤਰਾਓ ਖੋਟਕਰ ਬਨਾਮ ਕੈਲਾਸ਼ ਕੁਸ਼ਨਰਾਵ ਗੋਰੰਤਿਆਲ* [(2020) 7 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1] ਵਿੱਚ 14/07/2020 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 65 ਬੀ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸਰਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨਵਰ ਪੀ. ਵੀ. (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਫੀ ਮੁਹੰਮਦ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ "ਸਪੱਸ਼ਟ" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ (4) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਟੇਲਰ ਬਨਾਮ ਟੇਲਰ (1876) 1 Ch.D. 426 ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿਸ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ (4) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ (4) ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਨਵਰ ਪੀ. ਵੀ. (ਉੱਪਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ ਉੱਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਟੇਮਾਸੇ ਬਰੂਨੇ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ, ਇਨਕਿਊਰਿਅਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ. ਆਰ. ਐੱਲ.) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ 2011 ਦੇ ਨੰਬਰ 9431 ਨੂੰ ਸ਼ਫੀ ਮੁਹੰਮਦ (ਉੱਪਰ) ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 03.04.2018 ਨੂੰ (2018) 5 SCC 311 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮੂਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਖੁਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ @ ਕਾਕੂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

[ਵਿਨੀਤ ਸਰਨ, ਜੇ.]

ਇਹ ਇੱਕ ਲੈਪਟਾਪ ਕੰਪਿਊਟਰ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਟੈਬਲੇਟ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ, ਗਵਾਹ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਉਪਕਰਣ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ “ਕੰਪਿਊਟਰ ”ਇੱਕ”ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ”ਜਾਂ”ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੈੱਟਵਰਕ ”ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿਸਟਮ ਜਾਂ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 65 ਬੀ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ।”

21. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 65 ਬੀ (4) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

22. ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ A2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੋਰਥ ਲਾਸਟ ਸੀਨ ਥਿਊਰੀ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਟ੍ਰਾਈਪੋਡ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਨਿਰਣਾਇਕ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ

ਏ 2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

23. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (A2) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਭਾਵ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ.1307 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ A2 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 364 ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, A2 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ A1 ਅਤੇ A3 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, 2019 ਦੀ ਏ1 ਅਤੇ ਏ3 ਯਾਨੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1308 ਤੋਂ 1311 ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਵਾਬਦੇਹ/ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਬੰਧਤ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਯਾਨੀ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (A2) ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(Assisted by : ਤਮੰਨਾ, ਐਲ. ਸੀ. ਆਰ. ਏ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।